

Ročník XXIX

V Praze, 17. května 1895

Číslo 27 (1456)

**Národopisná výstava
československá.**

Píse

Dr. Čeněk Zibrt.

I

Byly doby, kdy mnozí ze vzdělané české společnosti at již bezděky nebo schválně stáli mimo hlouček obětavých jednotlivců, osamocených sbíratelův a nadšených pracovníků v oboru českého národopisu, pohlízejíce netečně, ba také odmítavě, nedůvěřivě i s posměchem na jednotlivé snahy a pokusy při studiu lidu českého, na snahy a túžby někdy a někde snad v upřílišené horlivosti ptemřstěné, ideální, přes to však vždy tryskající z nitra nadšených pracovníků, přesvědčených, že při všť osobní zálibě v studiu lidovědném nekonají práci marnou, neprospěšnou pro další vývoje a další výtěky, třeba neuměli hned s plným vědomím přesně je stanoviti a nemohli předem do budoucna tomu se těšiti, že jejich činnosti s porděkem bude vzpomínáno, až národ československý vzhopí se na přímý popud fed. Fr. A. Šuberta jednosvorně s nadšením neochabujícím ku provedení Národopisné výstavy československé v Praze. Mnozí z naznačených zákopníků národopisného hnutí československého nedočkali se slavnostních dnů, kterými v těchto dnech zahájena je Národopisná výstava.

Českou veřejnost překvapil Fr. A. Šubert v době, kdy ještě v plné síle vítal ruch na jubilejní výstavě, návrhem o zrealisování myšlenky výstavy nové, národopisné. Uva-

Dr. JOSEF FANDERLÍK,
† v Uberském Hradišti, 2. května 1895.
Dle fotografie nakreslil Jos. Mukařovský.

zuje mimo jiné: »Skvělý zdar Zemské jubilejní výstavy a neobyčejné účastenství, jež k ní osvědčují všechny vrstvy našeho národa českého, přivedly mne na myšlenku, aby společným působením proveden byl podnik, jenž by celému našemu národu československému byl ku prospěchu a cti doma i v cizině. Jest to podnik národopisné výstavy české v rozměrech co možná největších. Národopisná výstava kmene československého v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a v Uhrách na Slovensku přinesla by veliký mravní prospěch celému našemu národnímu životu. Obohatila by vědu národopisnou, přispěla by ku pravému názoru o národním rázu našeho kmene, prospěla by umění výtvarnému, literatuře naší, umění hudebnímu i průmyslu a přivedla by vůbec k širší platnosti četné živly a momenty národní, které jsou s to dáti našemu československému životu ještě určitější ráz osobitý, než jakým dosud se vykazuje. U ostatních národů slovanských, u jinojazyčných národů naší říše a v celé cizině vzbudila by oprávněný interes a upozornila by na nás opětně způsobem svrchované prospěšným. Návrh Šubertův byl přijat, konány horlivě přípravné práce, po všech krajích československých zahájena soustavná činnost a dnes jdeme se dívat na uskutečnění Šubertova návrhu.

Již dnešní první a jen povrchní návštěva Národopisné výstavy, pouhá procházka výstavištěm poučí každého a zejména ty, kdož do nedávna byli předpojatí proti studiu

národopisného, že posud nevyčerpaly památky a přezítky svérázného života lidu českého z venkova našeho. Pořadatelé výstavy dohledali se za přispění horlivé činnosti odborů krajských záslužnou práci kořisti neobyčejně bohaté. Je to zjev přirozený a snadno vysvětlitelný, že lid československý mnoho rázovitěho z podání starodávného vytratil rozvojem časovým a vlivem všeobecného proudu moderní civilizace, zhlavil se a zbyl mu cizími přezítky domátního kulturního vývoje. Zaházel je lehkomyslně mezi starou věcí, domněle bezcennou a nepotřebnou. Jít k starým památkám, k lidovému podání hynula i v chatách lidu československého. Jiz zapomenuatelná Česká chalupa, návštěvovaná na Jubilejní výstavě s neutuchající zálibou a s účastí nad jiné upřímnou, přesvědčila každého napředpojatého návštěvníka, že přese všechnu nivellující činnost ruchu civilizačního mnoho vzácných památek mezi lidem koluje a že je plno cenných památek pohozeno mezi opovrženým haraburdím bez porozumění důležitému významu věci podobných. Návštěva České chalupy badla a obnovovala účtu k lásce českých venkován ku památkám, tento pohozeným, oživila porozumění lidovému životu, smysl pro lidovodu českou, nadání pro národopis československý v srdci každého Čecha upřímného, prostého modní blaseovanosti a nenásákého lhotejnosti, pokud se týče národního vědomí. A nyní si představme, když takový dalekosáhlý účín měla jediná Česká chalupa, kdo z návštěvníků Výstavy národopisné neodolá dojmů při pohledu na celou skupinu českých chalup, na stavby budované věrně v duchu lidového stavitelství a vyzdobené ornamentikou lidovou, kdo se nepolští návštěvou jejich vnitřku, kde za dobu poměrně krátkou vyčerpaly ruce pořadatelstva právě dívky a zářky, přenesly sem bohaté a nuzné domácnosti se vším příslušenstvím ze zátíší odlehklých vsí a bohatých dědin, oživily domácnosti vhodně seskupenými postavami, oděnými malebným krojem, charakterisujícím tu kterou krajinu. Tak otrlivý nikdo asi nebude, aby nebyl dojat a nadšen návštěvou Národopisné výstavy.

Studium národopisné má a bude mfti vlivem poznatků vyřezaných Národopisnou výstavou velké účiny umělní, povznášející. Přes to, že byla věřilna sentimentálnost následujícím přirovnání nerábám tu z přesvědčení opakovati z programu národopisného sborníku Českého Lidu: Jako člověk tělesně pookřeje, když z hluché vřavy života velkoměstského ocitne se v zátíší odlehle vsí, na kvetoucích lučinách a v tísni lesní, tak pookřeje i náš duch v únavném ovzduší hesel praktických, kosmopolitických studiem lidu českého, jehož jsme sobě až na skrovné výjimky málo všímali, málo sebe samy poznávali, studovali. Poznejme lid československý, pokud ještě čast! Poznejme, jak duše jeho, nevinutá ještě nadobro dechem moderní civilizace, v různých krajích posavad po starodávnu žije, prostě myslí, hluboce cítí, jak citům svým a myšlénkám dává průchod svými významnými obřady, obyčejí, písněmi a zřázkami, zábavami, slavnostmi, svým životem veškerým. Celý život našeho lidu je mfty ještě lak prostý a nelicný, že vžiti se v jeho duši značí sebe povznést, sebe osvobodit.

Jakoby vyšel z umělého sadu, kde bujejí krásné, pestré květiny cizorodé, umělé vypěstované, překvapující vzrůstem a omamující vůní, do útulné, stinné zahrádky, jen prostě zatížené, ale skvěléjící milý, vřavý odpočinek — tak dalo se vnímavému návštěvníci naší výstavy, když vcházel z labyrintu rozmanitě budovaných staveb, z nákladných budov, pozízených s přepychem a vykoristěním všech skvělých výtěžků moderní vědy technické, do roztomilého zátíší České chalupy. Slovy těmito pokusil jsem se charakterisovati dojem návštěvníka České chalupy na Jubilejní zemské výstavě. A co říci nyní, když tam, kde se hrdě vypínaly začouzené stroje a skupiny prakticky zřizných pavillonů, jako v pohádce vy-

kouzen náš venkov s celým ovzduším, procházíme se po návě, oživěném stromovím, ohklopené českými chalupami, z nichž každá představuje svým lahodným zevnějškem i pečlivou vnitřní úpravou rázovitě zvláštnosti lidových staveb v jednotlivých krajích československých!

Neostýchejme se tu přinocovati se od národů jiných, kteří přese všecko horlivě závodí v oboru moderní činnosti na poli kulturním, snaží se s houževnatostí vzornou zachováti si při tom svoji národní individualitu, ryzost (rozumí se) aspoň tam, kde se to může povést, a pokud se zachovála z věků minulých a dá se kořistiti z ní v umění, v řemeslech, v bytu veškerém s úspěchem a se šťastným vystižením jejich osobitých zvláštností, případně vybraných z lidového života, zejména z lidového umění a z lidového podání vůbec. Ze to nejsou požadavky přemstěné a fantastické, dokazují na př. Maďari, osvědčující při každé příležitosti ve velikých projevech svéráznosti domácí kultury, ačkoli v její původnosti a domněle ryzosti národní mimo ně nikdo není přesvědčen, kdo třeba povrchně zru historický vývoj jejich národnosti. Přes to však v životě veřejném i soukromém dovedou platně zjednotiti průchod třeba okázalému stavení svéráznosti svoji v popředí.

Není o tom pochyby, když o věci uvažujeme, že pěstování národopisu československého má v nynější době u nás a pro nás význam hluboký, jehož nikdo nesmí podceňovati. Studium lidového, řízené ovšem soustavně srovnávací metodou na základě nynějších požadavků vědeckých a zejména bez domyšlivého diletantismu, seznamující nás s celým kulturním vývojem lidu československého, rozlišuje náležitě, čím se ve svém životě, ve své celé podstatě lišíme od ostatních skupin lidových v Evropě a vede nás k rozeznání osobitých znaků domácích v kulturním vývoji všeobecném. Jisto je, že toto vědomí naší svéráznosti, jež tvoří přirozené i podmičky našich zvláštních potřeb, tužeb a snah, může pak míti praktické účiny všude v národním životě našem. Může rozlštíti jako tam, kde zdomácněla vlivem moderní nivellující kultury lhotejnost, pokud se týče hlubokého významu individuality národní, vyhaslý cit pro porozumění svéráznosti a vzpružení pak oživilo toto porozumění k činnosti zachraňovací a zároveň napodobující vzory lidové. Odbornému studiu však směr poskytuje studium národopisné plně vědeckých látek. Jen pak dále o nich uvažovati, těžiti prakticky ze znalosti získané studiem tímto a s náležitým promyšlením přizpůsobiti pak prvky svéráznosti lidové při kompozici umělé. Co jiného pojistilo zálibu skladeb básnických, zosnovaných zdatile v duchu české lidové poesie! Nešlo tu o věrné a snad úzkostlivé napodobení písní — jejich zvláštní, samorostlý ráz byl od skladatelů zažit a v skladeb umělé dostižen, jejich krásy byly tu zachyceny, jejich lahoda a cit projevem pláštěným pokusy o básně v duchu písní lidu prostého. Ze to právě byly písně české, plně tenkrát sbírané mezi lidem, jež v tvorbě umělé první ze všech jiných zjevů ve svérázném životě lidovém došly povšimnutí a oduševněného napodobení, zdatilého «ohlasu», vysvětlíme snad vlivem cizích, obdobných vzorů z konce minulého a ze začátku tohoto věku a také nechybíme při tom pravdy dohadem, že tu působilo a tehdejších pozorovatelů lidového života českého ze všech zjevů jiných právě prosté kouzlo poesie lidové přirozeným, neodolatelným svým puvabem, jež na každého i povrchního znalce lidového života působilo a tehdejšímu duchu vlastněckému byl vřivým vzorem při básnických projevech, které se chtěly reprezentovati za rázovitě básnické plody české, domácí, jak o tom právě přesvědčivě vykládá ve Světozoru p. prof. E. Albert ve svojí úvaze. Obdobným vykládem mohli bychom vysvětlovati snahy o osvězení tvorby hudební rázovitými prvky z hudebních plodů českého lidu. Nejde tu zase o «kylice» nápěvů lidových, uvitě z úlomků písní zkromelených a

přistřižených libovolně, nejde tu o «slušné» «quodlibety» s přiměřenými přechody od písně do písně.

Mějme tu na mysli podobné projevy «českosti» v hudbě, jak se podařilo je vtělití nenásilným způsobem, ale nevyhladitelně v skladby především Smetanovy, Dvořákovy a jiných domácích mistrů. Přirozeným vývojem časovým došlo se později ke studiu osobitých znaků české svéráznosti také v jiných oborech umění. Po hudbě lákal ku vědeckému studiu malebný zevnějšek lidových domů a jejich vyzdobá, lidová ornamentika vřben, lidové stavby a veškeré lidové umění výtvarné, nejdříve přirozeně tam, kde malebnost a slíbenost nad jiné důtklivě poutala oko vnímavého pozorovatele, s porozuměním a s láskou oddaného studiu lidového života, zejména v tomto případě studiu všelikých projevů nadání výtvarného a vkusu lidového. Není divu, že tu vábily především Morava a Slovensko, v Čechách nejdříve Domazličko, kde starožitná chodská samobytnost houževnatě odolávala vlivu civilizačního ruchu moderního, později za vzrůstajícího ruchu národopisného také Litomyšlsko a Turnovsko. Není také po třeba široce tu dovozovati, že toto studium lidového umění výtvarného rovněž jako v hudbě mělo v zápatí a má nepopíratelné účiny v umělecké tvorbě šťastným napodobením vzorů lidových. Dokladem slov pověděných budíž stručně odkazy k známým studiím a malbám Manesovým, Alešovým, k důkladným, hlubokým studiím prvního našeho znalce lidového umění prof. J. Kouly, ku podrobným zajímavým studiím Křivánovým, k záslužné práci J. Novákové o lidovém umění na Litomyšlsku, k první soustavné studii o vřivých v Čechách od R. Tyršové, k záslužné činnosti Vlastivědného muzejního spolku v Olomouci s rodinou Wanklovou a Havelkovou v čele, ku pečlivým náčrtkům lidových staveb dřevěných J. Prousky a znaleckým studiím J. Šimy. (Roztroušené studie obou posledně jmenovaných vydá v krátké době souborně nakladatelstvo F. Šimáčka ve sléčné úpravě.) (Pokračování.)

List o českém básnictví národním.

Napsal prof. E. Albert.
(Pokračování.)

Jak Neruda podpořil svůj líkol v národně českém — řekneme své poslání — nejdříve se spatřuje v «Písních kosmických». Jakých tu bylo as přemítání a pokusů, když si postavil tento neobyčejný a prazvláštní problém. Vědecké názory kosmologické nejsou pro mysl lidu. Kdo se myšlénkami těmi zanášá, jež Neruda poznal v díle Du Prelové, stojí na výši vzdělání akademického, stojí už ve vrstvě vyšší, počítá se k národu, ne k lidu. Vstřev této podati poesii, jež zůstává je na vřivě akademického vzdělání, jež celá akura však se opírá o poesii lidovou, to znamená tvořit básnictví národní (vůle a nad básnictvím lidovým). Tu jest ónen skok, o který Neruda předstihl Čelakovského. Neruda problém tento luští spůsobem velice zajímavým, jenž zasluhuje zevrubného rozboru.

Někde se ozve přímo geniální napodobení písně lidové, ku př.:

Když k Vám veselí hledím, zlatá Vy kurtáka,
slyším naše písně, česká zrim děvčátka.

Naše dívky slunce radějiš bývají,
ve potoku chladnější od si mřívají.

V noci krásné hvězdy do vody napsal
bída hochu, na nějž při ty zářel.

Právě tato čísla jsou nájpodatnější, ale problému samého se nejmeně tkvají. Kurtátka zde nejsou nic jiného, než známým lahodným zjevem nebes, k němuž mysl lidská od jakživa se zvláštní láskou hlula; o kosmologii tu není stopy. Podobně se do srdce zamilovávají čísla 1. a 4. a ještě i číslo 7. Avšak kde Neruda spráda objemnější myšlenky, tu vzdor vřetnostnosti ho-

natých obrazů a nejsladších tónů, lidových zůstavuje nás básni v jakémisi chladném zadívení. Buď Neruda užívá zjevů kosmických, aby objasnil děje lidské, aneb naopak, ku př.:

Vzhůru již hlavu, národe,
k nebi své zdvihni oči:
viz: jsou tam i malé hvězdičky,
kol nichž se velké točí!

Toť prostě tím: ty malíček
z jádru jsou hlady,
ale ty velké a hvězdné
pouze přívodních jsou hlady.

Anebo:
P. O. HVEZDOSLAVA
Přehrabujeme sobě spolu,
co je v tom světě širokém,
co je tu, co je bolu.

Kde rozvoj je, je boj — po světě boj je všude
a bez mrtvol zde nejsou přetváry,
i hudba sfer jen války plesá hude
a věčně v útok zněj fanfary!
Ta slunce veškerá než vojvodě,
se slunci kol hlitské hoje vodí,
a každá planeta jich a druhou v turnaj ješí,
než šťastná, vítězna se domovně těší;
tak zuri boj až k drobným zhoukám dolů
po nebe klevu blátočím,
co je v tom světě širokém,
co je tu, co je bolu.

Jestli to duchaplná casaria a citos. Onen nekonečný objekt, jež zoveme kosmos, a jeho přenesmírně jednotlivosti jsou nad hranicemi nejen všeho smyslného pojmání, ale i nad nejmolejším napjetím naší myšlenky. Předmětu nelze se chopit. A tím se vymyká našemu citu. Nikdo neprolévá slzu, že někde za Sírím snad serazily dvě přehromné spousty větší milionkrát našeho slunce, a že se rozbily. Neruda, máje na mysli omužteorii, dle které teplo sluneční porstava narážem planetoid, řítících se zpět do těles slunečního, pomýšlí na mateřskou lásku, kterou srdce-anatky zahřívá, když se dítě vrací k jejím prsoum. Co o mateřské lásce dle, to nás rozehtává; ale je našemu citu prahostejno, jak planetoidy se řítí do slunce. Oba děje, onen lidský a tento kosmický srovnávají, může tvořit kdos dobré aperçu pro populární přednášku přírodovědeckou; ale poesie je pro srdce, a to zůstává chladno při objekttech nekonečně velikých i nekonečně malých. Konečnost jest lidským údělem, a stelená laňka nebo umírající ptáček je nám bližší než vzdálenou kolosy dalekých slunci nebo boj atomů. «Kufé melancholie» je nám bližší než stálce Plejad, jež nazýváme kurátko. Neruda se odvažil pokusu na pohled geniálního, ale problém sám jest nerozluštitelný. Avšak pokus sám ukazuje světle, kterak Neruda pohlížel na své poslání.

Po «Kosmických písnech» Neruda se vrátil na půdu vděnější. «Ballady a romance» jsou výsoko nad «Písneky kosmickými». Jsou jedním z největších skvostů celé literatury naší* a zaslouží by rozboru podrobnějšího. Dvojí z nich bje na první pohled do očí.

Přední čtyři Neruda dleha národní poesie všude, ale malá část jich; Romance italská i Romance neigolandská jsou toho doklady. (Podobně sem tam i Vrchlický, ku př. Irský křesťan.)

Za druhé vystupuje, ač tón je národní, namnoze přímo lidový, všude individualita básníka tak roztomile, že každou z těchto skladeb Nerudových poznáváme v druhém, třetím řádku.

Snad nejvýznamnější rys této povahy byl humor. Nelze upírati, že v nás Čechách vězí dosti silná přisada humoru. Neruda byl obdařen humorem neobyčejně hlubokým. To byl humor a la Zeus. Přirovnání této nevyrostlo na něm palouku. Jeden z největších našich mužů psal mi o Nerudovi, s nímž jsem já sám ostatně byl v přátelské vůli, když takto: «To byl vykukaný Zeus». Rozvažte si, prosím, tuto sloku z «Romance o jaře 1848».

* Tak se za to má i jinde. Pan Krallík, muž umění zcela oddaný a známý essayista i skladatel, bera mé překlady z české poesie v úvahu (Oesterr. Literaturzeitung, 1895) praví o těch balladách Nerudových, které jsem tam ukázkou podal: «Jedes Stück ein Hauptreffer».

I příroda všude se leskla, ko-
den každý jak vybejkává,
měl modroučkou na sobě kamizol
a zlatem byl obetkaný.

Kraj celý jak bábová síň se skvěl,
kdes pod zemí hudba, vždyť taněl, kdo šel —
sám Pánbůh nás pokynem k tanci zval
a blažen se nad námi usmíval:
«Nuz konečně lidmi tedy».

Kdo se na r. 1848 pamatuje, přísvedčí,
že bylo tehda sváteční naladění v celém světě,
že bylo i u nás jako v říznice. To mimochodem. Ale Neruda vidí ředitele věcí lidských, Boga.

Není tu sám Pánbůh stržen do humoru,
a nejví se tu naopak básník v humoru božském? Jak lid sám i Pánubohu jistý humor připisuje, vychází z oněch pověstí, ve kterých Pán Ježíš se sv. Petrem putuje; sv. Petr to vždy obskáče, a Ježíš zůstává v božství svým netknut. Není v tklivosti tohoto humoru nejhlubší náboženský cit? Lid má přímo radost, že sv. Petr — člověk — narazí a božský mistr je ušetřen. V četných pověstech arranzuje Ježíš celou situaci; jinde, situaci jakoby nahodilou byste prohlíželi, aniž by bylo vidět, že do ní sahá. Je v těch věcech taková delikátnost, a takový takt srdce lidového, že se z toho může přiučiti leccemu — leccíto. Do těchto hloubí srdce lidového házel Neruda svou stříbrnou udičí a lovil zlaté rybky. Přčtete si «Romanci středověčné».

Petr usne, sotva lehne;
sotva usne, sen se zvedne.

Čtenář, jenž Petra nezná, jest žádostiv, co bude; patrně Petr jest venkovský chlapík, jenž celý den se plahočil a poště o půlnoci byl na mši jitní.

Náhle světlá po krajíně
a tak jasně jako ve dne.

Trochu zázračnosti v tom je, že sen tak rychle nabývá rázu slavnostního.

Petr celý vyjevený,
rodinu zří v prostém stáji,
dítě zrovna sluncem září
v Petrovi až dech se táji.

Už vidíme jasně. Zjevení Páně. Jeslíčky. Není mnoho řeči, ale Petr je v nebeském opojení. Pomalu se scenerie vyjasňuje, Petr vidí detail:

Vzduch je plný andělů,
třpytí se a křídly šumí,
každý zpívá balladu,
krásně, jak ten anděl umí.

Jistě krásněji než Jánářovic Krystyna, která zpívá na kruchtě o hrubé mši v neděli; ale dál Petrova zkušenost nesahá; zpěv jest jaksi ještě krásnější. Sen se přede dál. Starí, mladí se hrnou k jeslím, a jako při všech slavnostech, vystupuje i nejslavnostnější element: muzikanti.

Vasek velký boben tlouče,
Matěj troubí, Martin huče,
Voja na klavýr píská,
Kuba měchem bítá jim huče.

Známe skupení! Sen přede myšlenky dále. Přede je všelijak. Sen je zdivotvárné přecházy a měnivý. Muzika ve snu nemůže trvat dlouho. Mzikem z hloubi mozku vynoří se něco nového, něco prapodivného jako delfin z moře, udělá to kotrmelec a zas to zmizí. Co byste řekli, jaký delfin se tu objevil? Je to k neuvěření, jaké smělosti je Nerudův nápad. Objeví se — kaprál od hulanů.

Zmilkli. Z řady vystoupí Brychta,
vyštořený, obložený,
býval kaprál o hulanů,
dnes je řečník vyvolený.

Postavil se, salutuje,
hrubě spustil: «Kráse pane,
mý nevim, co je psáno,
ale vim, co se stane».

Ty jsi — já jsem — ba jsme všichni,
povíráme — k boží chvále —
v tom se zají! — jazyk strnul
a nemůže o hles dále.

Co se mohlo vlastně jiného Petrovi zdát? Mladý ještě vysloužilce Brychta je patrně jediný slavnostní řečník na vsi. Vždy se jako tyčka postaví, vždy salutuje a vždy spustí jako

mým heroickým tónem: «Poslušně melduji. Rečnívá nesmyslem. A dokonce před Ježíškem. Tu bývají i kaprálové hloupi».

Ruka v úzkostech se svírá,
ret se jako lupen chvěje —

Brychta tentokrát pohorel. Patrně k velké radosti Petrově, neb osobnost tak praeponderantní, jakou Brychta se činíval, budila závist; proto se Petr ve snu radoval:

Ty jo vyvrědy, Petr nahlas
že sna hubnou se uměje.

Jistě že hlasitě. Pochopujeme. Ježíšek do brotřím slovem trapnou situaci ukoučaje:

«Všichni jste mé dobré děti,
vaše duše po skonání
hupky do nebe si vleť».

Tu se hrnou hospodyně s máslem, jablky, marcipánem, plátnem, šátký.

Maria jim přikvuje,
Josef od nich dary bere.

Tato prostá pása soubů Spasitelových, kde se postavy nadlidské posouvají do niveau lidových figur, jest a la Vereschagin, a la Uhde atd. ale před těmito.

Zatím, co toto oběhne podávání darů se děje, připravuje si Neruda jiné figurky a vyšnoriv je, najednou celé skupení vrhá na podium Petrova snu; skupení je z lidové komposice.

Dvanáct panen, třináctou si
na růžové pentli vede,
Dvanáct panen, dvanáct růží.
«Děťátko ty nejjasnější,
přivádíme Anduličku.
že je z nás všech nejkrásnější.
Anduličko k tobě vedem',
aby za nás všichni dala
lobičku ti jako s medem».

Ježíšek, rozumí se, Anduličku objímá, hladí, líbá. Jak pak by si to Petr dovedl jinak pomyslet? A tu ho Neruda démonickým prstem svým zalehtává k žárlivosti. Efekt je patrný:

Petr sebou hází, bručí
jako medvěd, když se hrání:
«Matka na to mlčky bledí? —
je to pěkné vychování!»

V takové tísni ať žárlivosti se Petr probudil. Báseň o tom sice nic nevypravuje; končí.

Není to geniální?

Ano, vykukaný Zeus! To jest onen humor, jenž nebasa pojí se zemí.

(Dokoučení)

Břetislav a Jitka.

Episoda z universitního života starodávného.
Napsal Dr. Zikmund Winter.

(Pokračování.)

II

V české kanceláře na hrade Pražském bylo v těch dnech pořádku šumno. Vlastně tu bylo šumno již od roku 1599, kdy stal se nejvyšším kancelářem pan Zdeněk Popel Lobkovic.

Kancelář od těch dob dle slov historika souvěkého podobala se víc nějaké kněžské konsistoři nežli kanceláři královské. Vycházelitě odtud houfem nikdy nebývalým listové do všech konců království českého, jimiž zakazováno náboženství protestantské, k němuž se tehdy přiznávala většina většina českého národa a Němci v severu českém téměř všickni. Slechťicové lutherští, kalvinští, bratrští, městské rady lutherské a jiné přes tu čert! obdržely hrozivý rozkaz z kanceláře, že přísa dokroč na ně pokuta, nevybudou-li kněze svého bludného, kněze ženatého, kněze, jenž vzpírá se processí konati, a tak nápodobně nebo jináč kacířského. Nejedni urození i konšelé městští jsou tuhými slovy do kanceláře citováni, aby se tu ospravedlnili, proč to cizí, «hostinské», bludné náboženství kryjí, rozšiřují, proč se ho drží.

Proto tu bývalo šumno: úřední «písari» nestádovali koncipovatí hrozby, a jiní sprost-

Světlozr: XXIX, 316

ČTENÁRKA.

Akvarela F. H. BOHUMILA DOUBKA.

Z roční umělecké výstavy Krasomilské jednoty v penázi Krasomilské jednoty.

